MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKT KO‘NIKMALARI

Ilmiy maslahatchi: **Perdesheva Nargiza Yesembetova**.
n20035464656@gmail.com
Chirchiq davlat pedagogika universiteti o`qituvchisi
Nuriddinova Maftuna Muhiddin qizi
mafmaftuna7@gmail.com+998940253925
Abdujalilova Maxmuda Baxodir qizi
abdujalilovamaxmuda14@gmail.com+998932202504
Eshtemirova E'zoza Ulug‘bek qizi
asliddintufliyev87@gmail.com+998991250829
CHDPU Tabiiy fanlar fakulteti kimyo yo`nalish talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish hamda o‘quvchilarda sun’iy intellektga oid boshlang‘ich ko‘nikmalarni shakllantirish masalalari yoritildi. Ta’lim jarayonida zamonaviy raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali bolalarning mantiqiy fikrlash, muammoni hal qilish, ijodiy yondashuv va raqamli savodxonlik ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, sun’iy intellektga asoslangan interaktiv dasturlar, o‘yinlar va ta’lim platformalaridan foydalanish orqali bolalarning o‘qishga bo‘lgan qiziqishini oshirish hamda individual yondashuv asosida ta’lim samaradorligini ta’minlash masalalari ko‘rib chiqildi.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, maktabgacha ta’lim, boshlang‘ich ta’lim, raqamli texnologiyalar, raqamli savodxonlik, innovatsion ta’lim, interaktiv o‘qitish, mantiqiy fikrlash.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования навыков использования искусственного интеллекта в системе дошкольного и начального образования. Анализируются возможности применения современных цифровых технологий для развития логического мышления, творческих способностей и цифровой грамотности у детей. Особое внимание уделяется использованию интерактивных образовательных программ, игр и платформ на основе искусственного интеллекта, которые способствуют повышению интереса детей к обучению и обеспечивают индивидуальный подход в образовательном процессе.

Abstract: This article discusses the formation of artificial intelligence skills in preschool and primary education. It analyzes the opportunities of using modern digital technologies in the educational process to develop children's logical thinking, creativity, problem-solving abilities, and digital literacy. Special attention is given to the use of AI-based interactive programs, educational games, and learning platforms that increase students’ interest in learning and ensure the effectiveness of education through an individual approach.

KIRISH

Bugungi kunda dunyoda raqamli texnologiyalar jadal rivojlanib, inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib bormoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt texnologiyalarining paydo bo‘lishi va tez sur’atlarda rivojlanishi ta’lim tizimiga ham katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Zamonaviy jamiyatda bilimli, kreativ fikrlay oladigan, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishga qodir

shaxslarni tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shu sababli ham ta'lim tizimida, ayniqsa maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichida sun'iy intellektga oid boshlang'ich bilim va ko'nikmalarni shakllantirish dolzarb masalaga aylanmoqda.Maktabgacha ta'lim bolalarning intellektual, ijtimoiy va psixologik rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarda tafakkur, tasavvur, qiziqish va bilishga bo'lgan ehtiyoj shakllanadi. Agar ushbu bosqichda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanilsa, bolalarning bilim olish jarayoni yanada samarali tashkil etilishi mumkin. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali ta'lim jarayonini interaktiv, qiziqarli va individual yondashuv asosida tashkil etish imkoniyati yaratiladi.[1]

Boshlang'ich ta'lim bosqichi esa bolalarning bilim olish jarayonida mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. Ushbu davrda o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish, mantiqiy tahlil qilish va yangi bilimlarni o'zlashtirish ko'nikmalari shakllanadi. Sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim jarayoniga joriy etish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish, ularning individual qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish imkoniyatlari kengayadi.Bugungi kunda sun'iy intellekt asosida ishlaydigan turli xil ta'lim platformalari, interaktiv o'yinlar, aqlli dasturlar va elektron o'quv vositalari yaratilmoqda. Ushbu texnologiyalar o'qituvchilarga o'quv jarayonini samarali tashkil etishda yordam berib, o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish, ularning rivojlanishini monitoring qilish hamda individual yondashuv asosida ta'lim berish imkonini yaratadi.Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish nafaqat bilim berish jarayonini takomillashtiradi, balki bolalarda raqamli savodxonlik, texnologik tafakkur va innovatsion fikrlash kabi muhim kompetensiyalarni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim tizimi aynan ana shunday kompetensiyalarga ega bo'lgan yosh avlodni tarbiyalashni talab etmoqda.Shu sababli maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini o'rganish, ularning pedagogik va metodik asoslarini ishlab chiqish hamda o'quv jarayoniga samarali joriy etish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Sun'iy intellekt – bu kompyuter tizimlari va dasturlarining inson tafakkuriga xos bo'lgan ayrim funksiyalarni bajarish qobiliyatidir. Bunga ma'lumotlarni tahlil qilish, qaror qabul qilish, muammolarni hal qilish, o'rganish va xulosalar chiqarish kabi jarayonlar kiradi.[2]

Hozirgi kunda sun'iy intellekt texnologiyalari turli sohalarda keng qo'llanilmoqda va ta'lim sohasi ham bundan mustasno emas.Maktabgacha ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish bolalarning qiziqishini oshirish va ularning bilish faoliyatini faollashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, interaktiv o'yinlar, aqlli o'quv dasturlari va multimedia vositalari bolalarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Sun'iy intellekt asosida yaratilgan o'yinlar orqali bolalar ranglar, shakllar, sonlar, harflar va oddiy mantiqiy masalalarni oson o'zlashtirishlari mumkin.

METADOLOGIYA

Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalari bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish imkonini beradi. Har bir bolaning bilim darajasi, qiziqishi va o'rganish tezligi turlicha bo'lganligi sababli, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar ularning ehtiyojlariga mos ravishda o'quv materiallarini taqdim etishi mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish yanada keng imkoniyatlarni yaratadi. Masalan, aqlli o'quv

platformalari o‘quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, ularga mos topshiriqlarni taklif qiladi. Bu esa o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.[3]

Sun’iy intellekt texnologiyalari o‘qituvchilar faoliyatini ham sezilarli darajada yengillashtirishga xizmat qiladi. Masalan, o‘quvchilarning bilimini baholash, test natijalarini tahlil qilish, o‘quv jarayonini rejalashtirish kabi jarayonlarni avtomatlashtirish imkoniyati mavjud. Bu esa o‘qituvchilarga ko‘proq pedagogik faoliyatga e’tibor qaratish imkonini beradi.Shuningdek, sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali o‘quvchilarda muhim kompetensiyalarni shakllantirish mumkin. Jumladan, tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish, kreativ yondashuv va raqamli savodxonlik kabi ko‘nikmalar zamonaviy jamiyatda muhim ahamiyatga ega. Ushbu ko‘nikmalarni rivojlantirishda sun’iy intellektga asoslangan ta’lim vositalari muhim rol o‘ynaydi.Bundan tashqari, sun’iy intellekt texnologiyalari yordamida o‘quvchilarning bilim olish jarayonini monitoring qilish va tahlil qilish imkoniyati mavjud. Bu esa o‘qituvchilarga har bir o‘quvchining rivojlanish darajasini aniqlash va zarur pedagogik choralarni ko‘rishga yordam beradi deb aytaolamiz.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytish joizki, zamonaviy ta’lim tizimi jamiyatning raqamli rivojlanishi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, unda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Ayniqsa, maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim bosqichida sun’iy intellektga oid ko‘nikmalarni shakllantirish bolalarning kelajakda zamonaviy texnologik muhitga moslashuvi uchun mustahkam poydevor yaratadi deb aytaolamiz. Ushbu bosqichda bolalarda tafakkur, qiziqish, tasavvur va ijodiy fikrlash kabi muhim sifatlar shakllanishi sababli, ta’lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish katta samara beradi.Sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta’lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va qiziqarli tashkil etish imkonini yaratadi. Ayniqsa, turli interaktiv o‘yinlar, aqlli o‘quv dasturlari, elektron ta’lim platformalari va raqamli vositalar orqali bolalarning bilim olish jarayoni faol va mazmunli bo‘lib boradi. Bunday texnologiyalar o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish, muammolarni mustaqil hal qilish ko‘nikmalarini shakllantirish hamda ularning o‘qishga bo‘lgan qiziqishini oshirishga yordam berishini yaqqol ko`rishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva, N. (2019). *Pedagogik mahorat asoslari*. Toshkent: O‘zbekiston. – B. 35–42.
2. Qodirov, A. (2021). *O‘qituvchi kasbiy faoliyati va pedagogik mahorat*. Toshkent: Fan. – B. 56–63.
3. Sharipov, M. (2018). *Pedagogika nazariyasi va amaliyoti*. Toshkent: Yangi asr avlodi. – B. 70–78.
4. Yuldashev, S. (2020). *Zamonaviy ta’lim texnologiyalari*. Toshkent: Iqtisodiyot. – B. 41–49.
5. Islomov, B. (2022). *Pedagogik kompetensiya va innovatsion yondashuvlar*. Toshkent: Ma’naviyat. – B. 60–68.
6. Karimova, D. (2017). *O‘qituvchining kasbiy rivojlanishi*. Toshkent: O‘qituvchi. – B. 28–35.
7. Tursunov, Z. (2021). Ta’lim sifatini oshirishda pedagogik mahoratning o‘rni. *Pedagogika va psixologiya*, (3), 22–27.
8. Rasulov, F. (2016). *Pedagogik etika va kasbiy mas’uliyat*. Toshkent: Ilm Ziyo. – B. 44–50.